چند لسانی بودن روایت «ازدهه»

شاگرد: بهتر نبود وقتی شارع این مقصود را دارد لسانش همگرا با لسان استصاب باشد؟ در روایتی که مورد بحث ما است، حضرتعالی فرمودید مفاد استصحاب نیست اما نکتهای که میگویم از مبادی آن است. خب از همان لسان استصحاب برای این مدلول استفاده میکردند.

شاگرد۲: اگر نگاه استصحابی را از روایت بردارید بحث ما صغری برای کبرایی میشود که فرمودید. اما اگر نگاه استصحاب را بردارید اتفاقا آن نظم برقرار میشود.

استاد: من با این که لسانش استصحاب باشد مخالفتی ندارم، اما نکته در این است که اگر لسان استصحاب بود، همان استصحاب بود. اما در این السنه، چند غرض دیگر نیز تأمین میشود. من میخواهم همینها را توضیح بدهم. شارع یک وقتی کاری میکند و میگوییم استصحاب است. اما گاهی میگوید به جای اینکه استصحاب را بگوییم چند غرض دارم. گاهی استصحابی است که در آن اینها نیز هست. من فقط اسم استصحاب را نمی برم. کاری میکنم که با یک بیان به چندین غرض برسم. الآن میخواهم عرض کنم. پس «ازدهه» را کجا ردهبندی کردیم؟ در ردهای که «نهی رسول الله عن صوم یوم الشک». روی احتمال دومی که من عرض میکنم «ازدهه» به این معنا است. «ازدهه» یعنی نمیخواهم این روز را روزه بگیری.

شاگرد: «ازدهه» در کجا میشود؟

استاد: لسانی که دیروز عرض کردم این بود: هر کسی این حدیث را از امیرالمؤمنین علیهالسلام بشنود ذهنش سراغ این میرود که روزه نگیرد. یعنی ترک الصوم. مخاطب خودش را به این سو میبرد که «لان افطر یوما من شهر رمضان احب الی من ان اصوم یوما من شعبان ازدهه فی شهر رمضان». در ذهنش چه میآید؟ حضرت گفتند اگر افطار کنم نزد من محبوب تر است. یعنی نگیرد.

شاگرد: بار معنایی اضافهای ندارد؟

استاد: فعلاً ردهبندی بکنیم. روی این احتمال دوم در رده استحباب صوم میرود؟ اباحه صوم؟ یا رجحان ترک صوم، «نهی رسول الله» و گرایشهایی که اهلسنت برداشتشان بوده؟ به این طرف میرود. وقتی این احتمال ردهبندی شد در فقه الحدیث روایت مشکلی پیدا نمیکنیم. میفهمیم این «ازدهه» دارد حفاظ بر خطوط و مقاصد اصلی میکند. دو تا اصل مهمی که ملاحظه شارع است؛ نه تبیینی شارع برای متشرعه. یعنی به متشرعه نگفته چون میخواهم دینم بماند و دینم مستوعب باشد. نیازی هم نیست بگوید. خودش ملاحظه کرده. ولی ما به طریق إن آن را کشف میکنیم. فعلاً ما این «ازدهه» را ردهبندی بکنیم تا بعد ملاحظه اضافه آن را ببینیم.

بازبینی #1
ایجاد شده 7 ژوئن 2026 14:37:53 توسط ... .
به روزرسانی شده 7 ژوئن 2026 14:38:59 توسط ... .